

“Samal poolel – lapse poolel” – lapsesõbralik lastekaitse

Lastekaitse peab olema kvaliteedilt selline, et tagab lapse õiguse turvalisele kasvukeskkonnale, tasakaalus ja mitmekülgsel arengule ja erilisele kaitsele. Kõige enam mõjutab lapsi nende isikute suhtumine, kes lastega tööalaselt tegelevad ja kokku puutuvad. Lapse huvide esiplaanile seadmise kontseptsioonist lähtuvalt on vajalik, et individuaalne lähenemine oleks tagatud igas situatsioonis, igale lapsele ja tema perele. Oluline on, et professionaal oskab vaadata asju lapse vaatenurgast. Lapsesõbralikkust aitab tagada lastega tegelevate inimeste teadlikkus ja häälestatus.

Laste ja perede probleemid on ühiskonnas muutuvad, esitades lastekaitsemaastikul aina uusi, kiiret lahendust vajavaid väljakutseid. Lastekaitsetöö on oma olemuselt kompleksne ja tihti seotud emotsionaalselt ning eetilistelt keeruliste juhtumitega. Seega nõuab lastekaitsetöö erinevates valdkondades lastega töötavatel spetsialistidelt laialdasi oskusi ja teadmisi ning pidevat enesetäiendamist ja õppimist. Eesti vajab pädevaid lastekaitsetöötajaid, kes teevad oma tööd professionaalselt ja pühendumusega, ning kellel on piisavalt ressursse (teadmised, oskused, aeg, teenused, toetav ja rakendatav seadusandlus, toimiv koostöövõrgustik, kohaldatavad töövahendid) oma töö kvaliteetseks teostamiseks. Abivajava lapse aitamise ja toetamise sõltub muuhulgas ka lastekaitsetöötaja heaolust.

Uuringud näitavad, et lastekaitsetöötajad vajavad kvaliteetset õiguslast täiendusõpet ning selle vajaduse leevendamiseks on MTÜ Lastekaitse Liit ajavahemikul 2013-2018 korraldanud lastekaitsetöötajatele 11 tasuta õiguslast seminari sarjas „Samal poolel – lapse poolel”. Seminarid on viidud ellu koostöös Eesti Advokatuuri, Tallinna Ülikooli Ühiskonnaõiguste instituudi sotsiaalkaitse suuna ja Sotsiaalkindlustusametiga, eesmärgiga anda lastekaitsetöötajatele uusi teadmisi, oskusi, tööriistu oma töö efektiivsemaks muutmisel, käsitleda perekonnaseaduse ja lastekaitseaduse rakendamisel ning kohtumenetluses tekkinud kitsaskohti, ja anda lastekaitsetöötajatele võimalus omavahel kogemusi jagada. Praktikate vahetamise eesmärk on kinnistada eri osapoolte ühtsed arusaamad sisu mõistmiseks ja lahendusteks lapse huvidest lähtuvalt. Tervise Arengu Instituudi koolitusvajaduse analüüsi (2015) kohaselt on „Samal poolel – lapse poolel” õiguslaste seminaride sari süsteemsem ja laiahaardelisim lastekaitsetöötajaid hõlmav täiendõppe võimalus Eestis.

Lastekaitse Liidu eestvedamisel koostöös Sotsiaalkindlustusameti, Eesti Advokatuuri ja Tallinna Ülikooli Ühiskonnateaduste instituudi sotsiaalkaitse suunaga toimus 16.11.2018.a. lastekaitsetöötajatele seminar „Samal poolel – lapse poolel” - alateemal lapsesõbralik lastekaitse. Seminaril oli 138 osalejat, kellest 57% andis seminaril anonüümselt kirjalikku tagasisidet küsitlusele lapsesõbralikust lastekaitsest. Käesolevas küsitluse kokkuvõttes “Lapsesõbralik lastekaitse – lastekaitsetöötajate vaade” on koondatud lastekaitsetöötajate mõtted, mis on lapsesõbralik lastekaitse, ja soovid ning ettepanekud kuidas lastekaitset lapsesõbralikumaks muuta. Küsitluse tulemuste analüüsi ilmetamisel on kasutatud küsitluses osalenute originaalsitaate (tekstis kursiivis). Küsitluse analüüsi koostas Helika Saar (MTÜ Lastekaitse Liit) ja sõnapilved Kadi Lauri (Sotsiaalkindlustusamet). Täiendavate küsimuste korral saab infot: helika.saar@lastekaitseliit.ee.

Lapsesõbralikku lastekaitset soovides,

MTÜ Lastekaitse Liit

kõik lastega töötavad spetsialistid oleks alati mõistvad ja lähtuks igast lapsest kui indiviidist, isiksusest. Et spetsialist ei annaks lihtsalt hinnanguid ja usuks oma töö tulemusse).

On **kliendi jaoks olemas, ta on toetav, jõustav ja julgustav** (*Olen lapse jaoks olemas, kuulan last; Oluline, et laps saaks tuge; pere toetamine, et laps saaks elada turvaliselt ja hooldatult oma bioloogilises/päritolu perekonnas; perekonna toetamine ning väärtustamine; oskus tugevdada kliendis enesejuhtimist; Laps võrdub pere, toeta peret tervikuna*). On **julge** (*Julge, mitte kardab eksida*), aga ka **teotahteline, loov, leidlik, aktiivne, tähelepanelik, ennetusele suunatud, abivalmis märkaja**.

Lapsesõbraliku lastekaitse jaoks on kõige tähtsam **LAPS ja lapse huvid**, aga ka **lapsest lähtuv ning lapsekeskne lähenemine** (*laps on väärtuslik – 100% inimene; lapse huvidega arvestamine; oskus mõelda lapsest lähtuvalt; lapse privaatsuse kaitse; lähtub lapse heaolust; kontakti loomine lapsega ja lapse huvide väljaselgitamine; lapse huvide esikohale seadmine; lähtub lapse turvalisusest, heaolust, vajadustest*). Ta on **lapsesõbralik** (*lapsesõbralikkus kehtib ka töötaja sisemise lapse kohta*), pidades oluliseks **lapsesõbralikku keskkonda** (*lapsesõbralik keskkond lapsega vestluseks*) ja **menetlust** (*Lapsekeskne juhtumimenetlus*).

Lastekaitsetöötajad peavad väga oluliseks **lapse kuulamist** (*lapse ja pereliikme kuulamine, lapse hääle kuulamine, kuula last ja räägi temaga „sama keelt“; oskus küsida lapse arvamust ja seda kuulata; kuulab lapse ära nii, et laps tunneb toetust*) ja **lapse arvamuse väljaselgitamist ja arvestamist** (*lapsele teadvustamine, et tema arvamus loeb; lapse arvamuse väljaselgitamine; lapse hääle kuulamine ja arvestamine; lapse vajaduste ja soovide arvestamine, vastupidisel puhul alati lapsele selgitamine; Rohkem kuulda lapsi ja nende seisukohti ning nendega arvestada*).

Lapsesõbralikku lastekaitset iseloomustab **hea kuulamisoskus** (*hea kuulaja, aktiivse kuulamise oskus; kuulab lapsi päriselt, on huvitatud ja süveneb; lastekaitsetöötaja on hea kuulaja; vältida korduvat ära kuulamist/ülekuulamist; oskus ja suutlikkus kuulata, samas ka suutlikkus ennast kehtestada*) ja **suhtlemisoskus** (*annab infot; toetav ja positiivne suhtlusstiil; lapse ja pere vajadustele vastavad, mõjuvad lähenemised; rääkida lapsega sõbralikult ja hoolivalt; oskus lapsega vestelda nii, et ka tema saaks aru, millest räägitakse; eakohase info edastamine/vahendamine; lapsele selgituste jagamine, talle tagasiside andmine; lapsega suhtlemine lapsega sobival tasandil; lapsele turvatunde tagamine suhtlemisel; suhtle lapsega lugupidavalt – täiskasvanu ei ole automaatselt kõige targem; „Lapse keeles“ rääkimise oskus*), **on avatud ja selgitav**.

Lapsesõbralik lastekaitse on **professionaalne** (*professionaalne lähenemine juhtumile*), **objektiivne, pühendunud ja põhjalik** (*laste huvidest lähtumine, aega süvenemiseks peab olema piisavalt, oskus eristada olulist ebaolulisest; kohtub lapse ja perega päriselus, mitte telefoni teel; lapse aitamisel probleemidele lahenduste leidmisel lapse erinevuste/eripäradega arvestamine*). **Asjatundlik ja uute teadmiste omandamisele suunatud** (*eneseanalüüs - kuidas üks või teine emotsioon, situatsioon mind antud hetkel mõjutab*), **ajajuhtiv** ja **planeeriv** (*asjad võtavad aega, piisav ajaressurs; lastekaitsetöötajal on aega lapsega suhelda; tarbetute toimingute kordumise vältimine*), ning **analüüsioskusega ja lahenduskeskne** (*ei otsita süüdlasi vaid lahendusi ja pakutakse lapsele ja perele mitmesugust tuge; mõtleb selles suunas, et lapse elukvaliteet päriselt paraneks; Pere toetamine ja lahenduste leidmine. Oluline on probleemi lahendamine mitte probleemist lahti saamine!*).

Lapsesõbralik lastekaitse **näeb laia pilti** (*oskus näha olukorda mitme külje pealt ja koostöö*

võrgustikuga; vaatab lapse elu tervikuna (kool, sugulased, pere, sõbrad); näeb kogu konteksti ja mõistab olukorda süsteemselt) ja on **süsteemne** (kui alustad, siis ka lõpeta, st menetlus, või muu tegevus; juhtumikorraldus; õigel ajal, õiges kohas, õige info), **koostööaldis ja kaasav** (koostöö võrgustikuga, teeb koostööd teiste asutustega; võrgustiku kaasamine; jagatakse, edastatakse infot teistele organisatsioonidele; lapse kaasamine vastavalt arengutasemele; koostöö lapsevanematega; teeb võrgustikutööd oma seisukoha kujundamisel), ning **annab** oma tegevustest võrgustikule ja kliendile **tagasisidet** (Annan lapsele ja vanematele õiglast tagasisidet).

Lapsesõbraliku lastekaitse vajadused ja soovid

Lastekaitsetöötajatel paluti nimetada soovid, mida oleks täiendavalt vaja, et lastekaitsetöötaja saaks teha lastekaitsetööd nii, et ta saaks alati olla oma parim versioon endast. Lastekaitsetöötajate vastustest koostatud sõnapilves on märksõnad soovidest ja vajadustest, mida kõige rohkem vastustes märgiti. Märksõnade suurus sõnapilves sõltub märksõna kasutamise sagedusest.

Kokkuvõtlikult saab öelda, et lastekaitsetöötajate hinnangul on oluline toetav tööine keskkond, head kolleegid, piisavalt aega ja teenuseid. Alljärgnevalt on toodud välja vastustes enim esinenud soove ja vajadusi koondavad märksõnad koos ilmestavate tsitaatidega.

Aeg (45%) – aega, et läbida koolitusi; aega, et tegeleda juhtumitega süvendatult; peresid on väga palju, aega oleks vaja rohkem; aega juhtumitele keskendumiseks; aega pole ega tule; rohkem aega tööd teha; aega iseendale; aega STAR'i täitmiseks; aega – ennetus, juhtumid ja järeltöö – ei jõua piisavalt aega kõigile pühenduda; aega, et tegeleda laste ja peredega põhjalikult; aeg on väga tähtis ja seda on alati vähe – vajan rohkem aega, et sisseelada ja otsuseid langetada; võimalust süsteemselt ja ennetavalt tööd teha, mitte ainult „tulekahju“ kustutada; vaja on aega, et ei peaks tegelema korruga paljude jutumitega; 8h tunnise tööpäevast on vähe, et süvendatult tegeleda kõikide juhtumitega; Suur puudulik ressurss on aeg, nii lastekaitsetöötajatel kui

vanematel. Tänapäeva ühe kiirenevas ühiskonnas on aeg suur defitsiit. Aja puudumine mõjutab vanemate ja laste omavahelist suhtlust, laste enesehinnangut, kui ka lastekaitsetöötajate läbipõlemist. Tihti eeldatakse, et lastekaitsetöötajal on suur võim ja seadusandlus seljataga ja see imekepike, mis lahendab kõik probleemid.

Ajapuudusest on tingitud vajadus, et toimuks **töömahu vähendamine** (21%) - soovin teha tööd 2000 lapsega, aga mitte nii nagu praegu (kuni 3500 last); vähem tööülesandeid; riigi seisukohta teemal: lastekaitsetöötaja tööaeg ja kliendipiir; mõistlik töö maht; aega või koormuste vähendamist, kohtu poolt määratud tähtajad ning seadustega pandud toimingute tegemiseks tähtajad on ebarealistlikud põhjaliku menetluse läbiviimiseks olemasoleva koormuse piires; otsesest sotsiaaltööd nt KOV sotsiaalvaldkonnas tegijatel võiks olla lühendatud tööaeg, nt 30 tundi nädalas; Praegu on palju tööd, st minu arvates on ühel lastekaitsetöötajal on liiga palju kliente. Tuleb vastuvõtule laps, kellel on koolis probleemid, kool nõuab lastekaitselt, tehke midagi jne. Ei piisa, et laps käib vastuvõtul kord või paar, see on pikk töö, et selgitada välja, miks laps ei saa või ei taha koolis käia. Aga kui neid lapsi on rohkem kui üks, siis võtab see palju aega. Ühesõnaga aega on vähe ja abivajavaid lapsi on palju; Vähem bürokraatiat; STAR'i täitmine on liig koormav; Lastekaitsetöö on muutunud liiga bürokraatlikuks, vähe on aega tegeleda abivajajatega isiklikult, ei jätku aega süsteemseks tööks; Suurim mure minu jaoks on väga palju paberitööd. Sooviks/tahaks rohkem olla lapsele ja perele toeks, st teha praktilist tööd. Ma ei saa teha tööd nii, et panen paberile linnukese ja kõik; Soovin olla vahepeal märkamatu ja ise oma elu elada ja ka puhata... Siis saan jälle teha tööd, mida armastan.

Samuti aitaks ajapuudust leevendada **rohkem lastekaitsetöötajaid** - rohkem aega pühendada tööle ehk rohkem lastekaitse spetsialiste; KOV'i piisavalt lastekaitse spetsialiste; vähemalt ühe lastekaitsetöötaja ametikoha juurdeloomine ning töötaja olemasolu.

Mitu lastekaitsetöötajat tegi ettepaneku, et lastekaitsetöötajal võiks olla **täiendav puhkus** - pikem puhkus, nt 5 tööpäeva rohkem, kuna tihti lähevad tööpäevad pikemaks ning palju on raskeid/emotsionaalseid tööpäevi, mistõttu vajaks rohkem puhkust.

Lastekaitsetöötajad vajavad lapsesõbraliku lastekaitse teostamiseks rohkem teenuseid. Vastused kinnitavad teenuste kättesaadavuse regionaalset erinevust.

Teenused (41%) - Soovin perele ja lapsele pakkuda abi ja erinevaid teenuseid, kuid see võimalus on ikkagi väga vähene. Et lapsed abi saaksid, igal pool on järjekorrad jne (Vaimse Tervise Keskus, SKA programmid jne); teenused, mille kirjeldus vastab sisule; teenustele rohkem kohti; teenuste parem kättesaadavus; suuremaid võimalusi kliente teenustele suunata, et nad saaksid kiiresti abi ja ei peaks mitu kuud ootama; teenuseid Kesk-Eestis; integreeritud teenused (KOV+riigiteenused); võimalus pakkuda lapsele parimaid abimeetmeid; kvaliteetseid, päris teenuseid; reaalsed teenused; pole piisavalt teenuseid, mida võime pakkuda peredele, lastele toetamiseks nende toimetulekut. Teenused peavad reaalselt tulemust andma; eelkõige tervishoiu, vaimse tervise teenuseid, mis on kohapeal kättesaadavad ja mõistliku ajaga (nt lastepsühhiaater, logopeed); võimalus maksta tugiisikutele normaalset palka ja tagada sotsiaalsed garantiid (puhkus jne); tugiisiku töö peaks olema rohkem väärtustatud (siis oleks neid ka lihtsam leida); perede abistamise teenuste piisavus, mitmekesisus, võimalus vastavalt pere vajadustele saada sobiv teenus; maapiirkondades kohapeal olevaid teenuseid, sest mitmed abivajajad ei ole suutelised käima abi saamas Tallinnas; transport; pereteraapiat, sõltumishäirete alaealistele; teenuseid käitumishäiretega lastele; Tugiisikute vähesus, puudulikkus maapiirkondades.

Mitmed lastekaitsetöötajad tunnevad puudust **vanemlusprogrammides ja peretööst** - kõikidel vanematel oleks võimalik osaleda vanemlusprogrammides; lapsevanemate toetamine; isade jõustamine; peretöötajad; lastevanemate toetamist ja jõustamist, aga ka **tugispetsialistidest** - pädevaid spetsialiste, kes suudavad keeruliste juhtumitega toime tulla, mitte loobuda (psühholoogid, tugiisikud, pereterapeutid); oleks olemas vajalikud toetavad spetsialistid, võimalus varakult teenusele saada – psühhiaatrid, psühholoogid, pereterapeutid; Spetsialiste oleks rohkem vaja koha peale.

Lapsesõbraliku lastekaitsetöö tegemiseks on oluline toetav keskkond - toetavat töökeskkonda; kaugtöö võimalust töö tegemiseks; lapsesõbralikke ruume, kus lapsega vestelda; suurem ja mugav töökoht, praegune ei ole ilmselgelt lapse- ja/või peresõbralik; usaldusväärne keskkond; ühisüritused, mis on tore koos aja veetmine, ei pea olema koolitus vms – premeerimine; lastekaitsemine peab olema ka töötaja suhtes sõbralik; kindlat juhtimist ja toimivat süsteemi, mitte juhuslikkust; Töötingimused. Samuti oleks abiks **suurem töötasu** (10%) - piisav ja konkurentsivõimeline töötasu.

Mitme lastekaitstöötaja hinnangul toetaksid lastekaitsetöötajat täiendavad **abi- ja töövahendid** - töölehed, mängud, lелud jm; üle riigi ühised/samad töövahendid (vormid, hindamisvahendid); lihtsaid ja loogilisi metoodilisi materjale esmaseks nõustamiseks, loovuse kasutamist võimaldavaid; asjakohased ja vajalikud töövahendid. Asjad, mis kergendavad töötegemist igapäevaselt.

Lastekaitsetöötajate hinnangul on lapsesõbraliku keskkonna puhul lisaks füüsilise keskkonnale oluline ka toetav ülemus ja mõistvad ning toetavad kolleegid.

Mõistvad ja toetavad kolleegid (26%) - vajadusel kaasamõtlevad kolleegid; koostööd kolleegidega, kellelt nõu küsida vajadusel; professionaalseid kolleege; kolleege, kes oskaksid ja tahaksid ka näha olukordi läbi laste silmade; kuna olen alles oma tööd alustanud, siis mõistan, et hetkel oleks kõige rohkem vaja toetavat kollektiivi, olen ainuke lastekaitse spetsialist oma vallas ja vald on väga suur; mõistvad ja toetavad kolleegid ja ülemus, omavahelised suhted, mis annavad positiivset tuge ja objektiivset tagasisidet; Lastega töötavad tippspetsialistid, kellel on lastekaitse taust.

Toetav ülemus (24%) - tööandja tugi ja abi (arenguvestlused); toetav, teadlik ja suunav ülemus; tugi ja toetus KOV valitsuse ja volikogu poolt; kindlasti toetavat ülemust, aga mitte ainult, vaid ka toetavat asutuse hoiakut, suhtlumist, toetust; toetav ja kaitsev ülemus; toetav ülemus, kes kaitseks oma töötajaid, mitte kritiseerimine vaid soovitude andmine.

Selleks, et lastekaitsetöötaja saaks teha lastekaitsetööd teha nii, et ta saaks alati olla oma parim versioon endast vajab ta muuhulgas seda, et keegi teda kuulaks ja suunaks.

Supervisioon (18%) - regulaarset supervisiooni; aeg-ajalt ka endale vajalik psühholoogiline nõustamine, et end välja elada ja „mitte endasse hoida“; kovisioone teeme kolleegidega omavahel – vaja on individuaalset nõustamist – psühholoogi teenust; spetsiifilisi oskusi enda psüühilisi protsesse juhtida (nt kui uni läheb ära ja mõtted ründavad); pädevaid supervisoreid; eeskätt individuaalse supervisiooni võimalus, enesele tugi, meeldetuletus, mis on minu tugevad küljed; SKA poolt supervisiooni; Oma „tass“ peab täis olema, siis saab teha tööd inimeste sealhulgas lastega.

Kovisioon (13%) - jätkuvalt kovisiooni 4x aastas; suhtlemist kolleegidega; läbimõeldud kovisioone

tööjuures. Samuti peetakse oluliseks **kogemusnõustamist** - teiste kogemuste kuulamine, ametialased vestlused, erinevad lähenemised ja praktikad; heade praktikate jagamist; praktiliste kogemuste kuulamine, aga **töönõustamist, coachingut, mentorlust** - individuaalset nõustamist; mentorid uuele/noorele ametnikule.

Lastekaitsetöötajad peavad oluliseks pidevat ja jätkuvat enesetäiendamist, et muutuvate oludega kursis olla.

Koolitused (33%) - suhtlemis- ja õiguslaseid; õigusteavet; praktiliste näidetega koolitusi; töötubasid; praktilisi oskusi; keeruliste klientidega suhtlemiseks ja lähenemiseks; suhtlemisõigus, hooldusõigus; juriidika; sissēränne ja lapsed; laste psühholoogia alaseid koolitusi; menetlusspetsiifilisi koolitusi seoses lastega; koolitusi ei saa kunagi alahinnata; rohkem koolitusi lastekaitse teemal; tasuta koolitusi; võimalus omandada uusi teadmisi ja praktikaid ja neid jagada kolleegidega; kehakeel; psühholoogilist laadi; koolitusi, et teadmisi omandada ja teiste spetsialistide praktikaid kuulata; erinevaid koolitusi, kuivõrd lastekaitse spetsialist peab tundma psühholoogiat, juriidikat, peremudeleid ja mõju pereliikmetele, hariduse temaatikat; mägulisi koolitusi lastega usaldusliku suhte loomiseks (tunnetekaardid, joonistamine jne); koolitusi, et osata enda seisukohti kaitsta intensiivsete vanemate ees; Sooviksin saada paremat ülevaadet eri vanuses lastega intervjuude läbiviimiseks.

Koostööl on lapsesõbralikus lastekaitsetöös lastekaitsetöötajate hinnangul väga suur roll.

Koostöö (37%) - võrgustikutööd; parem koostöö võrgustikuliikmete vahel; sujuv koostöö partneritega; valdkondade vahelist koostööd; ametialane koostöö on alati vajalik; koostöö teiste KOV'idega, perearstid, Töötukassa (väga jäik), psühhiaatrid; psühholoogid; koostöö erinevate spetsialistide vahel; politseid, kool meditsiinivaldkond- kes suudaks näha lapse elu tervikuna. Mõistaksid, et lastekaitsetöötajal ei ole isiklikult infot vaja vaid see on vajalik lapse aitamiseks, olukorra muutmiseks; koostöö kliendiga (vanemad, lapsed jne); koostööd võrgustikuliikmete vahel, infoliikumine, ühine eesmärk lapse ja pere toetamiseks, aitamiseks; koostöö tugivõrgustikuga; Sooviksin, et SKA muutuks kontrollivast organist abistavaks organisatsiooniks; Üksi ei vastuta keegi. Peab oskama jagada!; Kool/lasteaed/spordiklubid võiks ennetada ja märgata laste muresid, kiusamist, väärkohtlemist. Ning koheselt teavitada mitte kuu või poole aasta pärast. Koolid/lasteaed võiksid koheselt võtta ühendust lastekaitsega. Edastaksid info probleemist või murest. Ennetustöö ja koostöö; Ka lapsesõbralik lastekaitse peaks/võiks läheneda abivajavale lapsele läbi pere, mitte eraldama lapse mured/mehe-naise mured. Siis ei ole koostööd. Kindlasti vastutus. Kui suur on minu osa tegelikult? Kui palju suudan ma üksi teha, kui palju koostöös teistega? Efektiivsus; kiire ja täpne infovahetus.

Samuti töid lastekaitsetöötajad välja, et oluline on **ühtne arusaamine lastekaitse tööst** - ühtset lähenemist laste huvidest arusaamisel; ühiskonnas laste vajaduste kajastamist, et lapsevanemad ja teised inimesed oleksid ühel lehel; mingites asjades selgemad piirid, et kõigil oleks ühtselt teada, kust lähevad rolli piirid. Eriti nt lahutuste vaidlustes, juba nt 16+ vanuses noortega töö, kes mingil määral juba ise rohkem otsustavad ja peavad muutuseid ja lahendusi soovima; võimalused, kohustused, millal vaja last kaitsta jne; Lastekaitsetöötajad ja süsteem peaksid olema inimest ja töötajat toetavad. Kolleegide toetus ja ühtne arusaam soodustab töö tegemist; Lastekaitsetööst oodatakse liiga palju kiireid lahendusi!; Usun, et EELK'lt oleks meil palju õppida, nende lähenemine tundub terviklik ning eluterve ja rõõmus.

Lastekaitsetöötajate hinnangul on lapsesõbralikuks lastekaitseks vajalik ka **positiivne mainekujundus ja meediakajastus** - Lastekaitse vajab mainekampaaniat: teenuste ja toe laiemat tutvustamist ja selgitustööd ühiskonnas; negatiivne meediakajastus kujundab meie klientide koostöösoovi meiega, on negatiivseid hoiakuid lastekaitse suhtes; Segab „lastekaitse“ = vanema hävitamine“ hoiak; Rääkida positiivsetest edulugudest – tuua positiivseid näiteid; Lastekaitsetöö rõõmud ja valud, ehk tasakaal. Rohkem positiivsust ja eduelamusi, sest need annavad jõudu ja indu edasi töötamiseks; Oleks hea, kui meedia kuvaks ka lastekaitse positiivset poolt, mitte ei panustaks vaid negatiivsele (st ei keerutaks meediatolmu üles). Meedias: pere saab end avalikult kaitsta, kõrgem võim saab end kaitsta, lastekaitse ei saa end kaitsta.

Lastekaitsetöötajate täiendavad tähelepanekud

Alljärgnevalt on toodud mõned lastekaitsetöötajate tähelepanekud, mida vastajad pidasid vajalikuks eraldi tagasisides välja tuua. Käesolevas loetelus mainimata tähelepanekud on integreeritud eelmiste alapunktide alla.

- Tegelikult on vajalik hea süsteem, tugev lastekaitsealane seadusandlus. Praegu annab nii suure kaalutusotsuste tegemise õiguse, palju on abstraktsust. Lastekaitsetöös põrkub palju süsteemiga: riigikontroll või õiguskantsler nõuab üht, aga kohus tõlgendab asja teistmoodi.
- Vajame institutsiooni, kes „kaitseks“ lastekaitset.
- Kuidas kaitsta lastekaitsetöötajaid? Füüsiliste ja emotsionaalsete rünnakute eest?
- Kuidas toime tulla meedia rünnakute, vaenuliku suhtumisega... Meie käed jäävad lühikeseks, kui tegemist on psüühikahäirega vanema(te)ga. Kuidas peab lastekaitsetöötaja jääma ellu, kui kohtu II astmes seksuaalse väärkohtlemises süüdi jäänud isa mõistetakse viiampses kohtuastmes õigeks menetlusvigade tõttu, prokurör ütleb, et tema ei saa midagi teha, tehku midagi lastekaitse, aga isa on tunnistatud õigeks ja tal on õigus ja tungiv soov suhelda oma lapsega, keda ta tegelikult on väärkohelnud.
- Et kohtumenetluses (enamasti) seisaksid laste esindajad eeskätt lapse huvide eest, mitte vanemate soovide ja huvide eest. Samuti põhimõte, et ka vanemat esindav advokaat ei lähtuks ainult vanema huvist, ka tema peaks eelkõige silmas lapse huve.
- Vähem poliitikat!
- Lastekaitse Liidule jõudu ühiskonnas raskete teemade kajastamisel ning olulistel teemadel koolitamisel
- Kuna olen alustamas töötamist lastekaitstes, siis on minul hetkel see periood, kus ma alles õpin iga päev ja veel pikalt. Loodan, et minus on tahe töötada lastega alles veel pikki aastaid.